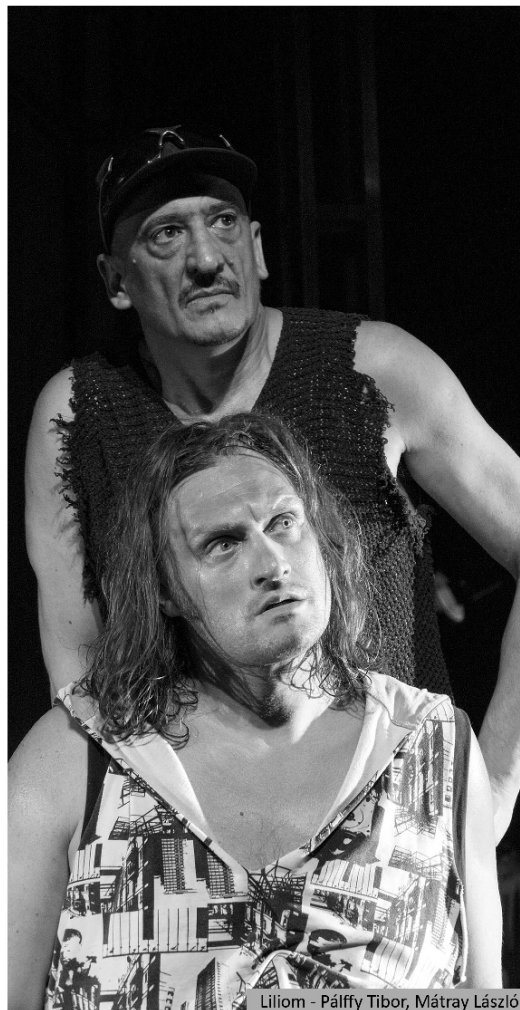

kisvárdai lapok

XXIX. évfolyam 5. szám – 2017. június 21. szerda

Liliom - Pálffy Tibor, Mátray László

Magyar
színházak
XXIX. **kisvárdai**
fesztiválja

ITthon és OTthon

Az, hogy nálunk a színház a magyar nyelv őrzését és a magyar identitás erősítését, a nemzet összekovácsolását szolgáló intézmény, nem újdonság, a 19. századtól fogva jellemző és meghatározó. Emiatt válhatott – főként Trianon után – egyfajta „szent épületté” nemzetünk színháza (a budapesti), s érzékeny kérdéssé annak műsorpolitikája, illetve vezetőjének személye.

Igen, a magyarságtudat kérdése jelen volt és jelen van a színházainkban. A határon innen és azon túl egyaránt. Ám ez nem meglepő, nem ez a kérdéses pont e téma vizsgálatakor, hanem a mérték. A mérték, vagyis az, hogy napjainkban, 2017-ben még mindig ENNYIRE fontos lenne saját nemzeti identitásunk hirdetése? Még mindig fontos kihelyeznünk a hagyomány karóit, és tudatosítani mindenkiben, hogy ezekhez a cölöpökhöz tartsák magukat?

Úgy érzem, határon túl élő honfitársaink, az onnan ide érkező színészek, rendezők, alkotók túlléptek ezen a kérdésen. Számukra már nem a magyarság (színházi módon való) kinyilvánítása, hanem annak felhasználása, értelmezése és a nagy, világnak nevezett kátyuszban való elhelyezése a lényeges. Nekik már nem az a kérdés, miért fontos a magyar néphez tartozás. Trianon megtörtént. Pont. Ezek tények. Őket inkább már a mód érdekli: mit tudnak ezekkel a tényekkel kezdeni? Hogyan lehet a magyarságot a minden napokban „alkalmazni”? Az, hogy milyen szemüvegen át nézzük egymást, függ a távolságtól is. Néha nem ártana viszont itthon a határon túli nézőpontból szemlélnünk magunkat, hogy tisztán lássunk.

Jó lenne, ha az otthoniakhoz hasonlóan itthon is elfogadnánk Trianon megtörténtét, és mind a közeletben, mind pedig „nemzeti” színjátszásunkban megtanulnánk mi, magyarországi magyarok is kezelni a helyzetet. Határon innen és határon túl is. Ám félek, amíg a fővárosban sokan lerománozzák székely honfitársainkat, vagy amíg sokan nem tudják, hol van Erdély, addig messze van még az atommag kialakulásának ideje: tudniillik, hogy magyarok vagyunk. Legyünk bárhol, nyilatkozunk vagy gondolkodjunk erről bárhogyan és bármikor.

Németh Fruzsina Lilla

Előny a több kultúrához való kötődés

Talán nincs még egy ilyen nemzet Európában, amely ennyire szerteágazó színházi kultúrával rendelkezik országhatáron kívül is. Bár az alkotások zöme különböző színházi környezetben jön létre, mégis a nyelv, az identitás összeköti azokat. A XXIX. Magyar Színházak Kiszvárdai Találkozójának következő szakmai beszélgetéseit Máté Gábor vezeti. A budapesti Katona József Színház igazgatóját lapunk arról is kérdezte, szerinte milyen közös vonás vagy milyen különbség jelenik meg az „otthoni” és „itthoni” előadásmódban.

Többször jártam Kiszvárdán, minden esetben a legnagyobb, vagy hol és milyen körülmények között is lehet színházat csinálni. Alázatos munkásoknak lenni ismeretlenül vagy alig ismerten is.

Pár évvel ezelőtt Ascher Tamással együtt vezette a szakmai beszélgetéseket Kiszvárdán. Akkor mik voltak a tapasztalatai és idén miért mondott újból igent a felkérésre?

Az első – és talán legfontosabb – ami eszembe jut, hogy milyen nyitottan hallgatták az ott lévő kollégák az elemzéseket, hozzászólásokat. Volt bennük kellő kíváncsiság azzal kapcsolatban, hogy vajon mi értelmezhető abból, amit a színpadon

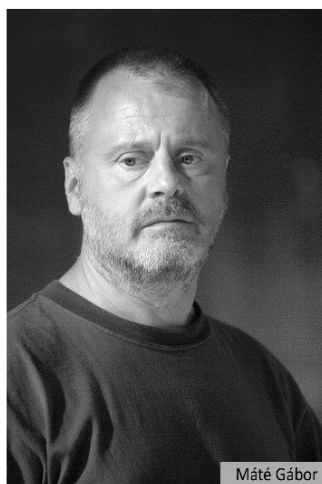
létrehoztak. És tették mindezt felesleges sértődés nélkül. Nem felejttem el az akkori fődíjas sepsiszentgyörgyi előadást, a Bocsárdi László által jegyzett Nyugati világ bajnokát. Az idei fesztiválok szakmai beszélgetéseinek vezetését azért vállaltam el, mert kíváncsi vagyok az ezévi termésre: vajon látok-e ismét olyan színészt, akinek a nevét érdemes lesz megjegyeznem? S vajon érzékelhető-e valamiféle új tendencia a mostani felhozáltalban.

Mi a céljuk Ön szerint ezeknek a szakmai beszélgetéseknek? Rendezőként, színművészként fogja figyelni az előadásokat, esetleg tanári szemmel? Vagy valami komplexebb megfigyelési módot fog alkalmazni a társulatokkal való beszélgetések során?

Őszintén szólva legszívesebben nézőnek szeretnék látszani, megpróbálok majd kellően nyitott és befogadó lenni. Természetesen nem vetkőzhetem le a saját ízlésemet, de ez szerencsés esetben majd csak a hozzászólásaimból derül ki, nem pedig a nézői hozzáállásomból.

Milyennek látja a határon túli színházak helyzetét az itthoni színházakéhoz képest? Mi a véleménye a határon túli színházásról?

Az anyagi körülményeket tekintve bizonyára lehetne mindenhol jobb a helyzet. Ha a szellemi térre gondolok, olykor irigylésre méltónak találok a helyzetet, hiszen ezek a színházak (nem kismértékben)

Máté Gábor

azokhoz a kultúrákhoz is kötődnek, amelyekben élni kényeszerűnek, és ez a legtöbb esetben – legalábbis ami a stílusjegyeket illeti – mindenképpen előnyös. Ilyen értelemben jobban tudnak kapcsolódni az egyetemes színjátszáshoz, mint a sokszor igen konzervatív, esetenként csak a szórakoztatást zászlajára tűző „belhoni” középszerezh.

Hozzáteszem, amikor jó színházat látok, azt elsősorban színháznak látom, nem pedig határon belüli vagy határainkon kívüli alkotásnak. Ahogy a kiszvárdai fesztivál is mutatja: ezek a színházak hál’ Istennek részei az általános magyar színházkultúrának. Remélem, minél több kollégával tudok majd személyesen beszélni és minél több jó előadást látni. A nézőknek is azt kívánom, hogy minél több jót lássanak, örüljenek annak a kivételes helyzetnek, hogy ilyen rövid idő alatt ekkora dózisban találkozhatnak a színházzal!

Magyarnak lenni és az üdítő történelem

A keddi szakmai beszélgetésen elemzett két versenyelőadás megosztotta a zsűrit és a közönséget egyaránt. Míg a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház és a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház együttműködésében létrehozott Magyar c. előadás esetében a magyarságtudathoz tartozó, annak erősítését szolgáló szimbólumok ironizálásának, kicsúfolásának létjogosultságáról, valamint az előadás performansz jellegű jeleneteiről szólt a vita, addig az Újvidéki Színház Fekete című előadásánál a színészi játék, a színészi jelenlet került előtérbe.

A szakmai klub első felét az egyik moderátor, Sztarenki Pál, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház művészeti igazgatója nyitotta meg általa írt „valomlásának” felolvasásával, amelyet az Urbán András által rendezett Magyar című darabról írt. Sztarenki szót ejtett az előadás fő díszleteleméül szolgáló politikai plakát inverz formájáról („Ha nem mész Magyarországra, nem kell tiszteletben tartanod a kultúrájukat”), a bámulatos színészi játékról, valamint Urbán András gondolkodásmódjáról és formanyelvéről. Ezután a másik moderátor, Benkő Bence, a k2 Színház rendezője és színésze szólalt fel, aki a produkció problémafelvető jellegéről beszélt. Benkő hangsúlyozta: az előadás számára nem volt öncélúan provokatív, hanem számtalan értelmezési teret nyitott meg a nézők előtt: *„rosszul éreztem magam, de mégis örültem, hogy érintve vagyok a saját magyar valóságom által”* – fejtette ki a rendező. Zsigmond Andrea színházi szakíró-zsűritag a performatív jelenetek szépségét, ugyanakkor ezek

Keszég László, Árkosi Árpád és a Magyar c. előadás szereplői

olykor közhelyes viszonyulásait említette meg, míg Árkosi Árpád rendező, a beszélgetésfő vezetője a jelképek (csodaszarvas, turul stb.) kifigurázásának jogosultságát kérdőjelezte meg: *“ha a szimbólum is meghal, mi marad?”* A vajdasági származású Keszég László rendező-zsűritag hozzátette: véleménye szerint a szimbólumok sárba rántása csupán egy mellékzáró volt az előadásban. Szerinte a lényeg az előadás mindentől megfosztott magján, az atomon volt. Azon, hogy magyarok vagyunk, mindenfajta propagandán túl, bármit is teszünk, bárhogy is gondoljunk erről a tényről. Magyarok vagyunk határon innen és határon túl.

A beszélgetésben megszólaltak a közönség zsűri tagjai valamint a színészek is. Tari Istvánné gimnáziumi tanárnő kiemelte a darab nyelvezetét, képi megoldásait illetve a kontextust, Szabados Attila gimnáziumi tanuló pedig megköszönte a gondolkodásra készítő előadást. Noha Zeck Julianna színésznő az egyes részek egységességével és azok színpadon való alkalmazásával szembeni ellenérzését fogalmazta meg az előadással kapcsolatban, addig az előadás egyik női szereplője, Nagyabonyi Emese a rendező által kívánt transzállapotról, Kucsov Borisz

pedig a darab alapjául szolgáló improvizációs gyakorlatokról mesélt.

Könnyedebb és „nevetősebb” volt a szakmai klub második része, amelyben a Balog István vitézi drámáján és annak Lénárd Róbert általi átíratán alapuló Fekete című produkció volt a középpontban. Mind a szakmai zsűri, mind a közönségzsűri egyöntetűen dicsérte az akció-musicalt, bár Keszég figyelmeztette a színészeket, ne bízzák el magukat, és ne álljanak a főszereplő, Mészáros Árpád fantasztikus alakítása mögé egyen korusnak. Kivételként megemlítette Banka Lívია zseniális karakterszerepének megformálását. Benkő Bence örült, hogy a szórakoztató műfaj ellenére a színészek komolyan vették a feladatukat a színpadon. Számára ettől működött az előadás. Szó esett még az előadás egyedi, ál-archaizált nyelvezetéről, amelynek elkészítéséről Lénárd Róbertet kérdezték. Míg Pataki András, a soproni Petőfi Színház igazgatója-zsűritag kiemelte Mészáros remek hangminőségét és a darab szatirikus, ironikus, sajátos zenei világát, addig Árkosi Árpád a cselekmény kontextusának Magyarországon, illetve a Balkánon való, jelen idejű helytállóságáról értekezett.

Sírnyi lyukban

Kritika a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház Liliom című előadásáról

Molnár Ferenc darbjai közül a Liliom a leguniverzálisabb. Alkalmassnak bizonyult arra, hogy Amerikában sikeres Broadway-musicalt készítsenek belőle, valamint arra is, hogy drámai világbábrázolás tárgyává tegyék művészszínházak komoly rendezői. (Itt jegyzem meg, ha lenne színházi időgép, váltanék egy visszajegyet az 1940-es New York-i Liliomra, Ingrid Bergmannal Julika szerepében. Pásztáznám a nézőteret is, ott van-e valahol az a nagydarab, fehérhajú, monoklis ember.) Érthető, ha Bocsárdi László, aki a klasszikus remekművekhez vonzódik, s szigorú, elvszerű darabválasztó, éppen ehhez az opuszhoz nyúlt.

A Liliom története a Városligetben és a másvilágon játszódik. Bocsárdi és díszlettervezője, Bartha József egyszerű, szikár térbe helyezték. A színpad közepén egy fém állványzat mered, vékony oszlopokkal, rudakkal. (Hasonló keret ez, mint a rendező másik idei munkájáé, a szatmári Tévedések vigjátékáé.) A döngő fémrácszat-padlót sávokban szántják fel az oldalt elhelyezett reflektorok. Aligfények és árnyékok érik a színészeket. A színpadra elsőként beszalód Jul, vagyis Vass Zsuzsanna arcát sokáig meg sem világítják. Ez nyomasztó, ugyanakkor fokozza a várakozást. Már jócskán benne vagyunk a három nő tercetszerű szóváltásában, mire végre szemügyre vehetjük Jul arcát. Kicsi, makacs, dacos szájú lány. Az aggodalom a homlokán fog kivirágozni, azon a finom, háromujnyi helyen, ami a rövid, barna frufruja alatt fehérlik. Eddigre már érezzük, hogy Bocsárdi László miféle erős disszonanciákra építi a Liliomját. A szöveg az eredeti – cseléd,

kimenő, elcsapják és így tovább –, a figurák viszont teljességgel maiak. Kiss Zsuzsanna jelmeztervező a laza, nem túl igényes divatkövetést jelző ruhadarabokba öltöztette őket. A szavak és a képek közti évszázadnyi differencia rögtön teremt egyfajta termékeny feszültséget. A másik meghatározó elem az, hogy az állványzat tetején egy vonósnegyes üldögél szolgálatkészen. A zene, amelyet a jelenetek között/alatt megszólaltatnak (Boros Csaba kompozíciója), fölébe nő a lenti világnak, egyben meg is emeli. Nem könnyű pedig megemelni, mert igen nehéz, kemény világ az ott lent. Nemcsak a láthatósági dzsekit viselő titkos rendőrökkel van benne gond, akik egy egyszerű utcai razzia során földre teperik, bántalmazzák az embert, de még a cselédlányokkal is, akik, ha összekapnak, maguk is tetlegességig, durva lökdösődésig fajulnak.

Ebben a Liliomban mindenki kétségbeesetten butának és boldogtalanul agresszívnek mutatkozik. Talán csak Pálffy Tibor melán pontos Ficsurja nem, akinek úgyis mindenki fiatal. Mátray László Liliomként vezéralakja a társadalminak ható defektusnak: az érzelmek megrekedésének. Van egy pillanata, sokért nem adnám, ha akkor végre felszabadultnak láthatnám. Amikor megtudja, hogy Jul gyereket vár, egyedül marad a felzengő zenével és a spéci rollerjével. Fut egy fél kúrt a járgánnyal, majd felkapaszkodik az állványra és lengeni kezd, lengeni kezd, mint tornász a nyújtón. Akkor, ott, azt remélem, felfénylik az arcán az elengedett öröm.

Az események az eredeti jelenet-sorrendben zajlanak: Liliom előbb

Liliom – sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház, Vass Zsuzsanna (Juli), Mátray László (Liliom)

meghal, majd visszatér, hogy valami jót tegyen a lányának. Ez nem sikerül ugyan, de – dramaturgiai újdonság az előadásban! – Julikája felismeri őt, hiszen felidézük, megismertelik egy réges-régi dialógusukat az agácifákról. Egyébként a Beszán Noémi játszott a különös mozgás- vagy tánc-koreográfiát ad elő. Lehet, hogy Závoczi (vagy Zeller?) Lujzának, ha felné, dolga lesz majd a szép művészettel. Közben Benedek Ágnes kislányos bájú Marija egy potenciális Julikából válik a Gajzágó Zsuzsa esengő szemű Muskátnéját is túlnövő nagyságává.

Ez az erős, letisztult, közhelykerülő produkció kevés eszközt használ, úgy fejez ki sokat. Egy sírnyi lyukban hozza össze egymással Molnár hőseit. Rác Endre folyton káráló Holludernéja hurcolja hozzá előadás-hossziglan a szemfedeleket. Emblematikusnak hat Mátray Liliomja a másvilági kihallgatási jelenetben. Zilált hajzat, gyerekesen csodálkozó szemek, zárt állás, óvatosan fegyelmezett testtartás. A bal karját minden megszólaláskor vádlón-mentegetőzőn előrelöki, kezével döfödi a levegőt. Egy ismétlődő mozdulat, amibe belesűrösödik értetlenség és konok reménytelenség.

Őrizni a hagyományt

Székyes Csaba Bánya-trilógiája első darabját, a Bányavirágot mutatta be tegnap a Rákóczi Stúdióban a nagyváradi Szigligeti Színház. Az előadást Hunyadi István állította színpadra.

Túlélni, vagy még azt sem. Inni, és lemondani mindenről, amit értelmes életnek lehet nevezni. Felhúzni a székelharisnyát, ha jön „magyarból” a tévé és azt mutatni, amit látni akarnak: hagyományt, székel romantikát. Holott „az egyetlen hagyomány, hogy békaszárrá isszuk magunkat, egymás torkának ugrunk, aztán kimegyünk az erdőre fát lopni.” – mondja Iván (Csatlós Lóránt), akit már senki és semmi nem érint meg. Pálinka legyen, és akkor talán túl lehet élni az életet. Község – javít ki mindenkit, aki faluként emlegeti a települést, ahol az öngyilkosság csak annyiban esemény, hogy a temetésen lehet inni. Község, mert így akarták valakik, akiknek a besorolás fontosabb, mint az emberek, melyről a tévében csak annyi látszik, hogy van Kossuth és Petőfi utca, és őrzik az emberek a hagyományt. Iván pálinkába folyítja a keserűséget, az érzelmeket, az életet. Talán ezért csak fát lopni megy az erdőbe, nem felakasztani magát, talán azért is akar élni, hogy öregget pójolja, pedig nincsenek jó emlékei az apjáról. Legalább tesz valamit.

Ahogy Csatlós Ivánként őrizi a hagyományt, abba be kell pusztulni. Nem könnyű szoruló gyomorral rohogni. Mihály (Szabó Eduárd) a valamikori szakmai remények emlékét ápoló orvos, nem titkoltan csehovi figura. Álmai voltak, de lett család és gyerekek, itt ragadt a sáros faluban – bocsánat községben. Számára Ilonka (Pitz Melinda), Iván városról érkezett mostohaatestvére a nagyvilági nő, a szerelem lehetősége. Ahogy Szabó a poháért nyúl, ahogy egy szuszra megissza a pálinkát, benne van az egész reményvesztett élete. Ilonka városról érkezett, ahol az albrélet is jobb, mint a falusi – bocsánat – községi otthon. Ő már kívülről látja, hogy az öngyilkosság a túlélés lehetetlenségének végső gesztusa. Pitz játéka is más, mint a többieké: iszik, hogy „befogadják”, de tudja: egyetlen l ehetősége, hogy elmenjen. Visszamenekül a városba robo-

Bányavirág - Nagyváradi Szigligeti Színház, Szabó Eduárd, Csatlós Lóránt

tolni, mert ott legalább élet van. Ha van. Illés, a gazda (Nagy Gábor) az egyetlen, akit nem érintett a bánya bezárása. Műveli a kertjét, földjét, jó módú, nem iszik, folyton vigyorg. Nem szeretik a faluban – bocsánat – községben, mert más, mint a többség: nem iszik, nem lop fát, mosolyog. Mintha boldog lenne, pedig nem az. Asszonya, akiért dolgozik, nem szereti. Ivánnak hordja a kompótot. Illés nem lázad, elbúcsúzik, de senki nem veszi észre, hogy halni készül. Halála előtti jelenetében valahogy más, rosszat sejtető. Nagy Gábor vigyora szelíd, fájdalmas mosollyá válik.

Irma, a felesége (Ababi Csilla) rítusszerűen hordja a kompótot Ivánnak. A szintén Csehov nőalakjait idéző asszonynak fogalma nincs, miért boldogtalan, Iván iránti szerelme inkább pótcselekvés, mint mély érzelem. Ababi elfojtott dühe, önmagának hazudott szerelme, szegénylős felajánlkozása Ivánnak, sokkal összetettebb asszonyt sejtetnek, mint amilyenek Irma mutatni akarja magát. Önmagát vádolja férje haláláért. Felkavaró, ahogy rémülten menekül vélt szerelmétől.

Féleszű Sánta Feri (Kocsis Gyula) végeérhetetlenül rakja a soha el nem készülő építmény tégláit. Ragadvány neve megkülönbözteti a többiekétől. Többszörösen hátrányos helyzetű: sánta, nem túl okos és pálinkája sincs. A dramaturg és

rendező elképzelése nyomán Feri a falu bolondja, vagy ha úgy tetszik, Örkény Tótkéjából a Postás, aki mindent lát és hall, de az ital cseréjébe elkialtott jókívánságon és a káromkodásokon túl, nem mondja ki a gondolatait. Aztán ő is feladja az „építkezést”. Kocsis megszólalásai, hangjai, mozdulatai kifejezik mindazt, amiről az a történet szól: a csendes, beletörődött reménytelenséget, a jövőtlenséget.

A község rangra emelt faluban már nem épül semmi. Nincs jövő, és múlt sincs, csak a tévében mutogatott hagyomány marad.

A *Bányavirág* Hunyadi István színművész első rendezése. Az alkalomba fojtott kilátástalanság, a közösség és egyén tragikomikus létet sajátosan bemutató tragikomédiával nehéz feladatot vállalt. Az előadás erős kezdése után, lankadt a játék, kicsaklott a ritmus, sérült a dinamika, hogy aztán Csatlós hagyomány-monológjával visszataláljon az első képek keserű humorra. Ennek ellenére előadás megmutatta, hogy Hunyadi rendelkezik annyi érzékenységgel és humorral, hogy egyensúlyt teremtsen a színpadon dráma és komédia között. Emelí a realitástól a történetet, típusokat mutat meg, helyzeteket. Amikor felharsan a Gyere velem a Hargitára „zsoltár” sírva nevetünk, holott sírnunk kellene.

Simon Judit

Úgy volt művész, ahogy más lélegzik

„Olyan természetesen keltette életre a szerepeit, amelyen természetesen mesélte a fehér asztalnál a régi színésztörténeteket. Elutasította, hogy könyvet írjanak róla, azt mondta, Csíky csak a színpadon érdekes. Holott lefegyverző személyisége a színházon kívül is vonzotta az embereket.” Simon Judit írásával búcsúznunk életének 72. évében elhunyt CSÍKY IBOLYA színművésztől.

Elment Csíky Ibolya színművész, a magyar színjátszás egyik nagyasszonya. Elment, hogy találkozson imádott férjével, Vindis Lászlóval, kollégáival, rendezőivel. Mosolyogva fogadják, és ő is mosolyog. Kedvesen, szerényen, művészi alázattal lép be az Égi társulat kapuján, amint tette ezt közel fél évszázadig a nagyváradi színház művészbárójánál.

Kolozsváron született, Marosvásárhelyen végezte a színt, Nagyváradra szerződött, és sosem lett hűtlen a Szigligeti Színházhoz. Komédiás volt, a szó legnemesebb értelmében, aki a lelkével szóra-koztatta a tisztelt publikumot. Játszott királynőket, hősnőket, de jobban szerette a kisembereket színpadra vinni.

Az egyetemen a ritkán dicséző Kovács György ősrípacsnak nevezte, és Csíky Ibi erre büszkébb volt, mint a nagyasszony jelzőre. Valami elementáris erő áradat belőle a színpadon, megfoghatatlan belső szépség. Tele volt szeretettel, akkor sem haragudott, ha bántották. Felkavaró volt a színpadon, megnyugtató az életben. Olyan természetesen keltette életre szerepeit, amelyen természetesen mesélte a fehér asztalnál a régi színésztörténeteket.

Elutasította, hogy könyvet írjanak róla, azt mondta, Csíky csak a színpadon érdekes. Holott lefegyverző személyisége a színházon kívül is vonzotta az embereket. Meglepődött, ha megdicsérték, mert ő nem tett mást, mint játszott. Ritkán, áldott pillanatokban elárulta, hogy minden szerepébe a lelkének egy darabját építi be.

A kisembereket szerette megszemélyesíteni. Ezek az asszonyok, gondjaikkal, örömeikkel, magándramáikkal jobban hasonlítanak rá, mint a királynők – szokta volt mondani. Főszerepek sorát alakította, de epizódokban is megmutatkozott a tehetsége, tudása. Olyan színpadi jelenség volt, amelynek csak nagyon nagy színészek lehetnek. Ahogy mondani szokás, megtöltötte a színpadot, őt kellett nézni, rá kellett figyelni. Úgy volt művész, ahogy más lélegzik, egész lényével.

Hosszan kellene sorolni a szerepeit, méltatni mindegyik alakítását. Mindenben nagyszerű volt és mindig másképpen. Beatrice (Pillantás a hídról),

Orbánné (Macskajáték), Kurázi mama (Kurázi mama és gyermekei), Kamilla (Liliomfi), Éva (Az ember tragédiája), Stuart Mária (A korona aranyból van), Polly (Koldusopera) – csak néhány a nagy szerepek közül. Tudott megújulni, kortárs drámákban, kísérleti előadásokban is nagyszerűen játszott. Jól érezte magát a fiatalok között, szerette őket. Épp oly szívesen dolgozott pályakezdő rendezőkkel, mint a nevet, rangot szerzett alkotókkal.

Szinte az utolsó pillanatig színpadon volt. Két legutóbbi szerepe csak annyiban hasonlított egymásra, hogy a nagyszerű Csíky Ibi alakította. Az eset kortárs dráma, interaktív előadás, a *Máli néni* polgári színház.

Számos díjat tudhatott magáénak, mégsem ezekre volt igazán büszke, hanem a színészetére és a családjára, a gyermekeire. Színészno lány, orvos fia és színpad jelentette számára a világot.

Csíky Ibi imádta a színházat és a színház, a közönség imádta őt. Rendezők neki választottak darabot, a nézők miatta töltötték meg a színháztermet.

Charlotte-ként az *Ifjú W. újabb szenvedéseiben* főszereplője volt az első erdélyi magyar musicalnek. Az előadás emblematikus dalát elénekelt a tavalyelőtti szilveszteri előadásban. A közönség állva ünnepelte.

Bizonyára ott, abban a fényes égi színházban is tapssal fogadják. Megérdemli.

Jó utat a nagy turnéhoz Csíky, legyen részed szeretetben, nyugalomban, békében és főszerepekben.

(ERport 2017. 03. 22)

„...szinte ugyanezekkel az emberekkel találkoztam...”

Interjú Hunyadi Istvánval, a Nagyváradai Szigligeti Színház színészevel, a Bányavirág rendezőjével

Honnan jött a Bányavirág megrendezésének ötlete?

Ez az előadás az első igazán színházi rendezésem – korábban rendeztem iskoladrámai előadásokat és bár nem államvizsgáztam le, de elvégeztem a kolozsvári egyetemen a színművész-színházi rendező mesterit.

Már Nagyváradon voltam színész, amikor Szabó K. István a Magyar Dráma Napja alkalmából felolvasó színházban megrendezte a Bányavizet. Ennek a szövegnek nagyon nagy sikere volt. Ezután a felolvasó után jött egy sorozat ötlete: elkezdtem profi színészekkel dolgozni és folytattuk a kortárs darabok felolvasóit a kollégáimmal, Daraboló címmel. Ezeket a drámákat már én rendeztem: Háyt, Egressyt, Kerékgyártó Istvánt és a Bányavirágot is olvastunk. A Bányavirág-trilógia első része megint nagy siker volt, és Szabó K. fel is kért, hogy rendszeres, színpadi körülmények között megcsináljam. Egy nyáron, szabadság alatt kezdtünk próbálni, tavaly augusztusban mutatuk be, ezt követően vették be a színház repertoárjába, a stúdió előadások közé.

Mi a te személyes kötődésed a darabhoz?

Szüleim falusi emberek, én is jártam nagyszüleimhez falura, és falun szinte ugyanezekkel az emberekkel találkoztam. Tulajdonképpen a féleszű Sánta Feri ötlete is innen, ebből a közegeből jött.

Ő ugye az eredeti szövegben nincs benne, ezt a szereplőt te adtad hozzá a rendezéshez.

Igen, de persze előtte megkérdeztem Csabát is, aki rábólintott. Sánta Feri a valóságból került bele az előadásba: nálunk tényleg volt a faluban egy ilyen embert, aki kicsit félkegyelmű, pálinkáért cserében vállal kisebb munkát, hol itt, hol ott bukkan fel, körbejár a

faluban, mint egy szellem.

Miért volt fontos az eredeti szövegtől eltérő tér?

Ez az előadás egy low-budget projektből született, ilyen értelemben nem hagyományos stúdió előadás, ez a körülmény befolyásolja az előadást terét, díszletét. Arra törekedtem, hogy technikai szempontból mindenhol lehessem játszani a darabot, kocsmában, foci pályán, nem színházi terekben. Fontos volt, hogy a darabot el tudjuk vinni turnézni a saját közegébe, falvakba, hogy így a nézők önmagukkal és saját sorukkal tudjanak találkozni – a színháznak, mint művészeti ágának számomra ez az erénye: hogy mindenkihez szól és mindenkié.

Ahhoz, hogy az apa szobája ne látszódjon, falat kellett volna építsünk, de mivel mi nem használunk díszletet, ezért ebből számomra az következett, hogy fizikai fal hiányában meg kell mutatnunk, hogy mi történik az apa szobájában – de persze közel is áll az én ízlésvilágomhoz, hogy ne csak egy történet, hanem szímulant több dolgot láthassunk a színpadon. Az, hogy a néző éppen mire figyel: a mellékszálra, hogy a doktor Ilonkával cigizik az apa szobájában, vagy a fő történet nézi, ami a tér közepén zajlik, az a saját döntése.

Az biztos, hogy amit te hozzá szeretnél tenni, amit te még hozzágondolsz, azt elég tisztán leképezi az általad behozott új figura, Sánta Feri. Viszont a Székely Csaba által kijelölt láthatatlan apa-szobában történő dolgok megfajtése engem inkább összezavarnak...

A titkok számomra nagyon fontosak ebben a szövegben, és ezeket a titkokat én a színészekkel együtt a játékban próbáltam megkeresni. Abban igazad lehet, hogy a titok-szoba feltárása talán szájbárogóssá válhat, viszont

Bányavirág
A Nagyváradai Szigligeti Színház előadása,
Pitz Melinda, Szabó Eduárd

számomra ezek a titkok nem feltétlenül az apa szobájában, hanem a szereplőkben rejlenek, akik egymás elől titkolnak, elhallgatnak vagy nem mondanak ki egymásnak dolgokat.

Rendezőként rád gyakorolt-e valamilyen nyomást a marosvásárhelyi Bányavirág?

Valószínűleg bátor vagyok, hogy nem éreztem ezt az előadást nyomásnak, habár volt már olyan, hogy egy udvarhelyi fellépésünk után a szakmai beszélgetésen egyszer csak az Aba rendezéséről kezdtek beszélni, szóval valóban megvolt ennek az összecsendésnek a veszélye. A két rendezés eléggé különböző, én úgy gondolom, hogy eléggé eltér az én koncepcióm, számomra a szöveg nem annyira csehovi, mint amilyenre az Aba-rendezés teszi.

Arra törekedtem, hogy az előadást közel hozzam ahhoz a közeghez, akiről szól a darab. Turnéztunk is Székelyföld több településén, a legsikeresebb előadásunkat Csíkszeredában játszottuk, ahol az előadás első húsz perce nagy feszültségben telt, érezhetően kinyílt a láthatatlan biccsa a nézők zsebében, de végül folyamatosan feloldódott a közönség, és nagyon jól vette azokat a poénokat, amelyek végül is róluk szólnak.

Pálffy Zsófia

Mai program:

16:00 – Szép Ernő: **MÁJUS VAN, TISZTELT ÚR...**

A Zentai Magyar Kamaraszínház előadása. R.: Mezei Kinga (versenyelőadás)

Helyszín: Rákóczi Stúdió

18:30 – Székely Csaba: **BÁNYAVAKSÁG**

A Komáromi Jókai Színház és a Kassai Thália Színház közös produkciója.

Rendező: Czajlik József (versenyelőadás)

Helyszín: Művészetek Háza

21:00 – Lara de Mare: **ÉGBEN MARADT REPÜLŐ**

A budapesti Turay Ida Színház előadása. Rendező: Szurdi Miklós.
Helyszín: Cirkuszsátor

Csiky Ibolya - Az eset, 2016

Csiky Ibolya - Gőzben, 2007

Csiky Ibolya - 2006

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXIX. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:

Ungvári Judit

Fotó:

Ilovsky Béla, theater.hu

Nyomdai előkészítés:

Fnor Reklámgrafika Kft.

Nyomdai kivitelezés:

Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak
XXIX. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Nemzeti Kulturális Alap

